

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІ
Ы. АЛТЫНСАРИН АТЫНДАҒЫ ҰЛТТЫҚ БІЛІМ АКАДЕМИЯСЫ

**5–11-СЫНЫПТАРДА «ДҮНИЕЖҮЗІ ТАРИХЫ» ОҚУ
ПӘНІН ОҚУДА ЖӘНЕ ОҚЫТУДА ЖАСАНДЫ
ИНТЕЛЛЕКТІНІ ҚОЛДАНУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК
ҰСЫНЫМДАР**

Астана, 2025

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы ғылыми-әдістемелік кеңесінің шешімімен ұсынылды (2025 жылғы 26 желтоқсандағы № 6 хаттама).

5–11-сыныптарда «Дүниежүзі тарихы» оқу пәнін оқуда және оқытуда жасанды интеллектіні қолдану бойынша әдістемелік ұсынымдар. Астана: Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2025. –32 б.

Әдістемелік ұсынымдарда «Дүниежүзі тарихы» оқу пәні бойынша 5–11-сыныптарға арналған үлгілік оқу бағдарламаларының ерекшеліктерін ескере отырып, жасанды интеллектіні кіріктірудің пәндік-әдістемелік үлгілері, практикалық тапсырмалар және мұғалімдерге арналған әдістемелік ұсынымдар берілген. Ұсынылған материалдар дүниежүзі тарихын оқытуда заманауи цифрлық технологияларды тиімді пайдалануға, білім алушылардың тарихи ойлауын қалыптастыруға және оқу процесінің сапасын арттыруға бағытталған.

Әдістемелік ұсынымдар жалпы білім беретін мектептердің тарих пәні мұғалімдеріне, әдіскерлерге, білім беру ұйымдарының басшыларына арналған.

© Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2025

© НАО им. Ы.Алтынсарина, 2025

КІРІСПЕ

Қазіргі цифрлық қоғам жағдайында оқытуда қолданылатын цифрлық ресурстардың кеңеюі оқу процесінде педагогикалық тәсілдерді қайта қарауды талап етеді. Бұл үдерістер «Дүниежүзі тарихы» пәнін оқытуда ерекше өзектілікке ие, өйткені тарих пәні білім алушылардың дереккөздермен жұмыс істеу, фактілерді талдау, тарихи интерпретацияларды салыстыру және ғылыми негізделген ақпаратты дәйексіз мәліметтерден ажырата білу дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

Жаһандық цифрландыру жағдайында жасанды интеллект құралдарын педагогикалық тұрғыдан негізделген түрде қолдану оқушылардың сыни ойлауын, ақпараттық сауаттылығын және зерттеушілік құзыреттіліктерін дамытуға мүмкіндік береді. Осыған байланысты дүниежүзі тарихын оқытуда жасанды интеллект технологияларын кіріктіру білім беру мазмұнын жаңғыртудың маңызды әдіснамалық бағыты ретінде қарастырылады.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясатында цифрлық мәдениетті дамыту және ЖИ қолдану білім беруді жаңғыртудың маңызды құрамдас бөлігі ретінде қарастырылады. Қазақстан Республикасы Президентінің 2023 жылғы 1 қыркүйектегі Жолдауында баланың сапалы білім алу құқығы заманауи оқу ортасымен және құзыретті педагогтармен қамтамасыз етілуі тиіс екендігі атап өтілді. ЖИ саласындағы мамандарды даярлауға және білім беру бағдарламаларын жаңарту қажеттігіне ерекше назар аударылды [1]. Бұл бағыт 2025 жылы одан әрі дамыды: Digital Bridge 2025 халықаралық форумында Мемлекет басшысы: *«Жасанды интеллект – бұл енді ғылыми фантастика емес, бұл – келген шындық»* [2] деп атап көрсетті. Сондай-ақ, Президент ЖИ ұлттық экожүйесін құру және интеллектуалды экономика жағдайында жұмыс істей алатын кадрларды даярлау қажеттігін белгіледі.

Жасанды интеллектті дамыту жөніндегі Кеңестің бірінші отырысында (2025 жылғы 1 қазан) ЖИ-ді табысты енгізу үшін нормативтік базаны жаңарту, орта білім беру мазмұнын жаңғырту және педагогтардың құзыреттіліктерін дамыту қажеттігі атап өтілді [3]. Бұл міндеттерді іске асыру Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі дамуының Ұлттық жоспары, «Сапалы білім «Білімді ұлт»» және «Жайлы мектеп» ұлттық жобалары, сондай-ақ 2023–2029 жылдарға арналған білім беруді дамыту тұжырымдамасы сияқты стратегиялық құжаттар аясында жүзеге асырылады. Бұл құжаттар мектеп пәндерінің мазмұнын жаңартуға, цифрлық инфрақұрылымды дамытуға, мектептерді жоғары жылдамдықты интернетпен қамтамасыз етуге, педагогтардың медиасауаттылығын және цифрлық құзыреттіліктерін арттыруға бағытталған.

Халықаралық зерттеулер (UNESCO, OECD, Stanford History Education Group) қазіргі ақпараттық жағдайларда білім алушылардан медиасауаттылық талап етілетінін, ал ЖИ-ді қолдану талдау, интерпретациялау және ақпаратты сыни бағалау дағдыларын қалыптастыруға ықпал ететінін растайды. Дүниежүзі тарихын оқытуда тарихи процестерді визуализациялау, оқиғаларды модельдеу,

оқу тапсырмаларын бейімдеу, жеке білім беру траекторияларын құру және білім алушылардың зерттеушілік дағдыларын дамытуда ЖИ жаңа мүмкіндіктер ашады.

Алайда, ЖИ-ді білім беру процесінде пайдалану тек жаңа мүмкіндіктермен ғана емес, сонымен бірге заңнама талаптарын сақтау, дербес деректерді қорғау, дәйексіз контенттің таралуына жол бермеу және этикалық нормаларды сақтау қажет. Мұның бәрі педагогтан цифрлық құралдарды меңгерумен қатар, оларды қолданудың педагогикалық, құқықтық және әдістемелік негіздерін түсінуді талап етеді.

Әдістемелік ұсынымдар жалпы орта білім беретін мектептердің дүниежүзі тарихы пәнінің мұғалімдеріне, әдіскерлеріне және басқарушы кадрларына жасанды интеллект технологияларын оқу процесіне тиімді интеграциялауға көмекші құрал ретінде әзірленді. Онда теориялық тәсілдер, нормативтік-құқықтық негіздер және практикалық құралдар (5–11 сыныптарға арналған тапсырмалар үлгілерін қоса), формативті және жиынтық бағалау бойынша ұсыныстар, ЖИ-ді қауіпсіз және этикалық пайдалану аспектілері, сондай-ақ ҚР Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты және Үлгілік оқу бағдарламаларына сәйкес келетін әдістемелік шешімдер ұсынылған.

Әдістемелік ұсынымдарды әзірлеу барысы тәжірибеге бағытталған сипатта жүзеге асырылды. Құжатты дайындау жұмысына республиканың әр өңірінен зерттеуші-педагогтер, шебер-педагогтер және үздік педагогтер тартылып, олардың оқу процесінде сыннан өткен озық іс-тәжірибелері жүйеленді. Жұмыс тобының практикалық тәжірибесі негізінде әзірленген сабақ жоспарлары, тапсырмалар және промпт үлгілері әдістемелік ұсынымдардың тәжірибелік бөлімінде ұсынылды. Бұл тәсіл әдістемелік ұсынымдардың теориялық негізділігін тәжірибелік мазмұнмен ұштастырып, оны педагогтердің күнделікті қызметінде қолдануға бейімдеуге мүмкіндік береді.

Әдістемелік ұсынымдар педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттыруға, тарихты сапалы оқыту үшін жағдай жасауға және білім алушыларда сыни ойлау, медиасауаттылық дағдыларын, сондай-ақ технологиялық тұрғыдан күрделі және динамикалық әлемде өмір сүруге дайындықты қалыптастыруға бағытталған.

1 «ДҮНИЕЖҮЗІ ТАРИХЫ» ОҚУ ПӘНІН ОҚУДА ЖӘНЕ ОҚЫТУДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ ҚОЛДАНУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Дүниежүзі тарихы пәні аясында білім алушыларға тек фактілерді жаттау емес, өркениеттерді салыстыру, тарихи себеп-салдарды анықтау, жаһандық өзгерістерді түсіну, тарихи деректерді талдау, интерпретациялау дағдыларын дамытуды көздейді. Осы дағдыларды білім алушыға меңгерту мұғалімнен тек пәндік білімді емес, сонымен қатар визуализация, моделдеу, зерттеу, цифрлық ортада тиімді коммуникация жүргізу қабілеттерін талап етеді. Осы орайда жасанды интеллект құралдары мұғалім жұмысының негізгі серіктесіне айналып отыр. Төменде дүниежүзі тарихы мұғаліміне ең тиімді 15 ЖИ құралының мақсаттары, қолдану тәсілдері және дұрыс вайб-кодингтері біртұтас әдістемелік мәтін түрінде ұсынылады.

Жи құралдарын пәндік процеске интеграциялаудың тізбекті әдістемесі

Дүниежүзі тарихының ежелгі Мысырдан бастап қазіргі жаһандану дәуіріне дейін білім алушыларға бейтаныс тарихи кезеңдерді қамтиды. Сондықтан педагог үшін ең басты әдістемелік мақсат тарихи материалды түсінікті, көрнекі, дәлелді және білім алушының жас ерекшелік деңгейіне бейімделген түрде ұсыну. Бұл міндеттерді орындауда ЖИ платформалары әр кезеңде түрлі функцияларды орындайды, мысалы біреуі визуал жасайды, екіншісі деректерді талдайды, үшіншісі мәтінді жеңілдетеді, төртіншісі тапсырмалар құрастырады т.б.

ЖИ-мен дұрыс жұмыс істеудің этикалық қағидаттары бар, оған нақты рөл беру, дұрыс тон қолдану, тапсырманың деңгейін белгілеу, мұның бәрі «вайб-кодинг» деп аталады.

1. Сабақ жоспарлау: aischoolgenius.com

Бұл құрал дүниежүзі тарихының кез келген тақырыбын деңгейлік Блум таксономиясы бойынша құрылымдап беруге мүмкіндік береді. Педагог уақыт тапшылығында немесе қайта-қайта жоспар жасаудың орнына, бірден үш деңгейлі (негізгі, орта, жоғары) тапсырмалар жинағын ала алады.

Қайта өрлеу дәуірі, Ұлы географиялық ашулар, Бірінші дүниежүзілік соғыс, Индустриялық төңкеріс сияқты тақырыптар аясында қолдануға болады. Промпт үлгісі: «Сен үздік, шебер педагог ретінде тарих пәні мұғалімісің. «Қайта өрлеу дәуірі мәдениеті» тақырыбын, білім алушының жас ерекшелігін ескере отырып, заманауи форматта өткізудің әдістемесін құрастыр. Оқу мақсаты: себеп-салдарды түсіндіру. 3 деңгейлі тапсырма қос».

2. Инфографика генерациясы: [Nar.kin.ai](https://nar.kin.ai) Дүниежүзі тарихында себеп-салдар, кезеңдер, карталық бағыттар мен тарихи тұлғалар арасындағы байланыстарды визуал түрде көрсету өте маңызды. [Nar.kin.ai](https://nar.kin.ai) мәтінді автоматты түрде инфографикаға айналдырады.

Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері, Феодалдық қоғам құрылымы, Шаруашылық жүйелерді салыстыру, Ұлы Жібек жолының бағыттары. Промпт үлгісі: «Сен — тарихи процестерді визуалдауға маманданған

инфограф дизайнерісің. *«Екінші дүниежүзілік соғыстың негізгі кезеңдері»* инфографикасын жаса. 4 блок: басталуы, шешуші шайқастар, одақтар, салдары».

3. Тарихи карталар мен құрылымдар: heuristi.ca

Бұл платформа күрделі тарихи процестерді майнд-карта түрінде көрсетуге мүмкіндік береді. Қолданылатын тақырыптар, *Орта ғасырлық Еуропа, Ұлы географиялық ашулардың себептері, Индустриялық революция, Реформация және Контрреформация*. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — тарихи жүйелерді талдауда тәжірибелі аналитиксің. «Ұлы географиялық ашулардың себептері» тақырыбы бойынша майнд-карта жаса. Экономикалық, діни, саяси, технологиялық факторларды байланыстыр».*

4. Презентация, сабақ материалдары: [TeachMateAI](https://teachmate.ai)

Платформа мұғалімге презентация, жаңа идея, жұмыс парақтары, сабақ жоспары сияқты құралдардың бәрін бірден дайындап береді. *Ежелгі өркениеттерді салыстыру, Орта ғасыр қалалары, Реформация, Осман империясы* сияқты визуалды тақырыптарда. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — тәжірибелі тарих әдіскерісің. 10-сыныпқа «Қырғи-қабақ соғыс» тақырыбына 12 слайдтық презентация құрастыр. Түсіндірмелер қысқа болсын, карта, диаграмма және хронология енгіз».*

5. Ғылыми деректер: elicit.com

Elicit мұғалімге және білім алушыларға дүниежүзі тарихы бойынша нақты ғылыми зерттеулер, терминдер, салыстырмалы талдаулар табуға көмектеседі. Қолдану жағдайлары: Ғылыми жоба, эссе, зерттеу, тарихи дәлелді қажет ететін тапсырмалар. Мысалы: *«Жапонияның Мэйдзи реформалары», «Ұлы депрессия», «Африкадағы отарсыздану процесі»*. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — тарих саласындағы ғылыми зерттеулер бойынша ассистентсің. XX ғасырдағы отарсыздану туралы соңғы зерттеулерді қысқаша салыстырмалы шолу ретінде дайында».*

6. Әдемі презентациялар: [AutoSlide.ai](https://autoslide.ai)

Мәтінді 10–15 слайдтық презентацияға автоматты айналдырады. Ғылыми жоба қорғау, ашық сабақ, тарихи хронологияны бір слайдқа сыйғызу керек кезде қолдану тиімді. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — шығармашылық дизайн студиясының жетекшісісің. «Орта ғасыр Еуропасының саяси құрылымы» жөнінде 10 слайдтық презентация жаса. Тақырыпшалар мен қысқа тезистер қос».*

7. Сабақ жоспарлаудың интеллектуалды жүйесі: [HiLink.co](https://hilink.co)

Онлайн сабақ немесе аралас форматта өте тиімді.

Қашықтан оқу кезінде, тарихи деректермен жұмыс жасауда, білім алушының жеке оқу жолын құрастыруда қолдану тиімді. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — виртуалды тарих курсын жасайтын әдіскерсің. «Ежелгі Үнді өркениеті» бойынша 40 минуттық онлайн сабақ құрылымын жаса. 3 интерактив элемент қос».*

8. Факт-чек пен нақты ақпарат: [Perplexity.ai](https://perplexity.ai)

Бұл құрал кез келген тарихи мәліметті дереккөздерімен бірге дәлелдеп береді. Тиімді тақырыптар соғыстардың статистикасы, құрлықаралық байланыстар, экономикалық деректер, тарихи даталардың дәлдігі.

Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — объективті дерекке сүйенетін тарих зерттеушісің. Бірінші дүниежүзілік соғыстағы өлім-жітім статистикасын дәл дереккөздермен көрсет».*

9. Мұғалімдерге арналған кешенді платформа: Fobizz.com

Fobizz мұғалімге тесттер, мәтін жеңілдету, аудио-мәтін, дайын тапсырмалар, ЖИ курстар ұсынады. Күрделі тарихи мәтіндерді жеңілдету, білім алушы деңгейіне бейімдеу мен аудио-нұсқа жасау ұсынылады. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — инклюзивті тарих пәні әдіскері. «Рим империясының құлауы» мәтінін орта деңгейдегі оқушыларға түсінікті тілге бейімдеп жаз».*

10. Интерактив модульдер: Nolej.io

Дүниежүзі тарихында интерактив ойындар мен тесттер білім алушыны тартудың ең жақсы тәсілі. Видео бойынша мини-курс жасау, Интерактивті карта, Drag-and-drop хронология жасау ұсынылады. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — геймификация маманысың. «Наполеон соғыстары» туралы 10 минуттық интерактив модуль жаса: 3 квиз, 1 ойын, 1 рефлексия».*

11. Визуал және видео: Krea.ai

Тарихи реконструкциялар жасауға тиімді ресурс. Ежелгі қалалардың көріністері, орта ғасырлық архитектура, географиялық карталар қолдануда ұсынылады. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — тарихи реконструкциялар жасайтын суретші мамансың. Қайта өрлеу дәуіріндегі Флоренция қаласының таңғы атмосферасын реалистік форматта жаса».*

12. Жеке тьютор: SchoolAI.com

Әр оқушыға жеке тарих тьюторын береді. Репетиторлық, сабақ материалын бөліп түсіндіру, деңгейлік дайындық барысында қолдану ұсынылады. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — оқушыға (сыныпты көрсету маңызды) арналған достық тьюторсың. Тақырып: «Орта ғасыр Шығыс мемлекеттері». Қарапайым тілмен түсіндіріп, соңында 3 сұрақ қой».*

13. Google Docs/Slides ішіндегі көмекші: BriskTeaching

Тесттер, эссе тексеру, кері байланыс береді. Тарихи эсселер, білім алушы жұмысына кері байланыс, Google Forms үшін тесттер әзірлеу барысында қолдану ұсынылады. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — тарих эсселерін бағалайтын сарапшысың. «Индустриялық революцияның салдары» атты оқушы эссесіне академиялық кері байланыс жаз».*

14. Қалыптастырушы бағалау: Socrative.com

Қысқа тесттер, SpaceRace, тікелей нәтижелер. Диагностика, рефлексия мен сабақ соңындағы exit-ticket барысында қолдану ұсынылады. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — форматив бағалаудың шебері. «Қырғи-қабақ соғыс» бойынша 10 сұрақтық тест жаса. Әр сұраққа түсіндірме қос».*

15. Оқушыларға мінездеме, есеп: ReportGenie.ai

Тоқсандық сипаттамаларға қолайлы. Пәндік сипаттама, жоба жұмысы туралы пікір, портфолио жазу. Промпт-вайб үлгісі: *«Сен — дүниежүзі тарихы*

мұғалімісің. «Орта ғасыр Еуропасы» жобасы бойынша 3 абзацтық жылы, бірақ ресми кері байланыс жазыңыз».

16. Сабақ жоспарын жасау - Claude.ai

Сабақ жоспарларын, презентация, тест сұрақтарын, эссе немесе жобалық тапсырмалар құрастыруға көмектеседі. Күрделі тақырыптарды қарапайым тілмен түсіндіре алады. Күнделікті құжаттар мен есептерді жазуға көмектеседі.

Қолдану: «Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы» тақырыбына промпт үлгісі:

✓ *Кіріспеде – қызығушылықты ояту үшін бейнематериал немесе дәйексөз ұсын;*

✓ *Негізгі бөлімде – тарихи мәліметтер, ұғымдарды түсіндіретін, жұптық/топтық тапсырмалар құр;*

✓ *Қорытындыда – білім алушылардың рефлексиясы, жеке пікірін білдіру, бағалауға арналған тапсырма құрастыр;*

✓ *Сабақта қолдануға болатын интерактивті тапсырмалар, тарихи құжаттармен жұмыс, пікірталас сұрақтары және бағалау критерийлерін қоса бер;*

✓ *Уақытты тиімді бөліп, саралау жолдарын жаса, АКТ құралдарын қолдану ұсын.*

17. Презентациялар жасау - Slidesgo.com

Презентациялар жасауға арналған дайын шаблондар бар, әсіресе презентация, жоба қорғау, баяндама, конференция, семинарларға арналған кәсіби шаблондар көп. Көптеген шаблондар тарихи тақырыптарға (ежелгі өркениет, орта ғасыр, соғыс, карталар, тұлғалар) бейімделген.

Қолдану: «Араб шапқыншылықтары мен Крест жорықтары» тақырыбына арналған промпт үлгісі:

✓ *«Крест жорықтары» тақырыбында Google Slides немесе PowerPoint үшін заманауи, білім беруге бағытталған шаблон жаса.*

✓ *Презентация стилі: тарихи, хронологиялық, ортағасырлық карталар мен иллюстрациялар болсын.*

✓ *Слайдтар құрылымы: кіріспе, Араб шапқыншылықтарының тарихи контексті мен себептері, Крест жорықтарының шығу себептері, салыстырмалы талдау, қорытынды кесте және дәйекті тұжырымдардан тұрсын.*

✓ *Дизайнында ортағасырлық тарихи элементтер (карталар, сауыт-сайман, қамалдар, діни белгілер) болсын. Шаблондарда : оқу мақсаттары, кіріспе, тарихи негіз, Крест жорықтарының негізгі оқиғалары, маңызды тұлғалар (мысалы, Папа Урбан II, Арыстан жүректі Ричард, Салах ад-Дин), салдары және ойталқы сұрақтары болуы керек. Инфографика және хронологиялық кестелер қос.*

18. Мәтінді суретке/дизайнға түрлендіру - Canva.com

Мәтінді дизайн құруға арналған сайт. Тарихи карталар, тарихи тұлғалар, деректі фото, хронология кестесі сияқты дайын шаблондары бар.

Қолдану: «Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері» тақырыбына арналған промпт үлгісі:

✓ *«Наполеон Бонапарттың жорықтары» тақырыбында тарихи карта, хронологиялық кесте және негізгі оқиғаларды бейнелейтін инфографикасы бар презентация жаса.*

✓ *Классикалық тарихи стильде, тарихи сурет-картинкаларды қолданып, сол заманға қатысты элементтерді қос (әскери киімдері, карта, т.б).*

✓ *Презентацияны төмендегі бөлімдермен жаса: кіріспе, өмірбаяны, билікке келуі, негізгі жорықтары, Ресей жорығы, жеңілістері, Ватерлоо шайқасы, қорытынды.*

19. Викториналар жасау-wayground.com

Викториналар жасауға, тарихи оқиғаларға арналған видеолар жасауға ұсынылатын құрал. 3D модельдер мен хронологиялар енгізуге болады. Мысалы: Египет пирамидаларын болмаса балбал тастарды 3D модель арқылы дайын бейімдеуге болады.

Қолдану: «Мәдениеттер диалогі» тақырыбына промпт үлгісі:

– *Сабаққа уақыт шкаласы, мәдениетаралық алмасу картасы, мультимедиа материалдар (бейне, сурет, аудио) және оқушыларға арналған ойталқы тапсырмаларын қосып викторина немесе видео жаса.*

20. Сабаққа визуал дайындау - Ideogram.ai

Сабаққа визуал дайындау тарихи оқиғалар мен процестерге, тұлғаларға, мәдени ескерткіштерге қатысты иллюстрациялар, постерлер, инфографика жасауға көмектеседі. тарихты оқытуда визуализация мен дизайнды тиімді біріктіруге мүмкіндік беретін заманауи құрал.

Қолдану: «Еуразия картасының өзгеруіне Шыңғысхан жорықтарының ықпалы» тақырыбына промпт

– *Шыңғысхан жорықтарынан кейінгі Еуразия картасының өзгеруін бейнелейтін тарихи карта жасап бер.*

– *Шыңғысхан жаулап алған аймақтарды,*

– *Маңызды қалалар мен сауда жолдарын (Ұлы Жібек жолы),*

– *Оның қайтыс болғаннан кейінгі империяның бөлінуін көрсететін карта болуы қажет.*

21. Сабаққа оқиғалар жасап беру - Kidgeni.com

Тарихи тақырыптарды білім алушы деңгейіне сай жеңілдетіп, қысқа, нақты түрде жасайды, сұрақтар, кестелер, түсіндірмелерді генерациялайды, сабаққа оқиғалар жасап береді. “Егер Шыңғысхан қазіргі заманда өмір сүрсе не болар еді?” деген сияқты ойын элементтері бар тапсырмалар құрастыруға болады. Тарихи кейіпкерлерге сипаттама, қысқаша өмірбаян, хронология т.б. мазмұн шығарып береді.

Қолдану: «Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері» тақырыбына промпт үлгісі:

– *Еуропаның картасы мен саяси құрылымына Наполеон жорықтарының әсері туралы қарапайым түсініктеме жаса.*

– *Қысқаша хронология, 3 негізгі салдары және соңында 3 сұрақтан тұратын қызықты викторина қос.*

22. Презентациялар жасау-visme.co

Визуалды және интерактивті мазмұн дайындайды. Сабақ жоспарына сай, тарихи тақырыптарға кәсіби көрінетін презентациялар жасауға мүмкіндік береді. График, диаграмма, таймлайн, инфографика элементтері арқылы тарихи оқиғаларды көрнекі көрсетеді (соғыстар, реформалар, мемлекеттер картасы) қарапайым визуалды инфографикаға айналдыруға болады, білім алушыларға себеп-салдар байланыстарын түсіндіруге көмектеседі. Деректі оқиғаларды уақыт пен кеңістікке байланысты интерактивті көрсетуге болады.

«Қазіргі кездегі революциялар: себептері мен салдары»

Промпт үлгісі: *Қазіргі замандағы революциялардың (Араб көктемі, Украина Майданы, Судан төңкерісі) себептері мен салдарын түсіндіретін инфографика немесе презентация жаса. Оқиғалардың хронологиясын, негізгі тұлғаларды, саяси және әлеуметтік себептерді, нәтижелерін және әлемдік реакцияны қамтитын визуалды материал болсын. Карта, пиктограмма және қарапайым диаграммаларды қолдан.*

23. Мәтінді аудиоға түрлендіру - text-to-speech.online

✓ Тарихи құжаттар, деректер, үзінділерді білім алушыларға тыңдау;

✓ Тарихи тұлғалардың айтқан сөздерін, құжаттарды, хроникаларды дыбыстап контент жасау;

✓ Сабақта немесе жобада қолданатын бейне материалдарға мәтіннің дыбыстық нұсқасын қосу;.

Қолдану:

✓ *Алжир мұражайы туралы қысқаша тарихи мәтінді қазақ тілінде, анық және нақты диктор дауысымен дыбыстап бер. Дауыстың қарқыны баяу, білім алушыларға түсінікті болсын.*

✓ *Махатма Гандидің күш қолданбай қарсыласу күресінің маңызын қазақ тілінде қоңыр дауыспен оқып бер, дикциясы анық болсын;*

✓ *1941–1945 жылдардағы Ұлы Отан соғысы туралы мәтінді орыс тілінде бейтарап дауыспен дыбыста;*

✓ *Крест жорықтарының себептері мен салдары туралы ағылшын тіліндегі тарихи мәтінді баяу қарқынмен оқып бер;*

Міндетті көрсету керек элементтер: Мәтінді нақты әрі қысқа беру (500-1000 сөзге дейін);

Дауыстың стилін (баяу, орташа, жылдам деп нақты) көрсету;

Тілді нақтылау;

24. Мәтінді видеоға айналдыру - genmo.ai

Жасанды интеллект көмегімен видео генерациялайды. Тарихи оқиғалар мен процестерді анимациялық видео немесе визуалды көрініс арқылы көрсету ұсынылады. Мысалы, «Шыңғыс ханның жорықтары» тақырыбына картамен бірге қозғалыстағы тарихи видеоны жасау.

Қолдану: «Ғұндардың жаулап алушылық жорықтары ежелгі заманнан ортағасырларға өтудің бір факторы ретінде» тақырыбына промпт үлгісі:

- 1–2 минуттық қысқа білім беру видеосын жаса.
- Онда Ғұндардың Азия мен Еуропаға жасаған жорықтарын, олардың Батыс Рим империясының құлауына әсерін және осы оқиғалардың ежелгі дәуірден орта ғасырларға өтуге қалай себеп болғанын көрсет.
- Анимациялық карта, тайпалардың қозғалысы, Аттила сынды тұлғалар мен шайқастар болсын. Тарихи визуал мен мазмұнды баяндаумен жасалсын.

25. Сабақ жоспарын жасау - magicschool.ai

«Экономикалық жүйелер» тақырыбына арналған промпт үлгісі:

- «Экономикалық жүйелер және олардың ерекшеліктері» тақырыбы бойынша сабақ жоспарын құр.
- Оқу мақсаттары: әртүрлі экономикалық жүйелердің (дәстүрлі, нарықтық, жоспарлы, аралас) сипаттамаларын салыстыру; олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талдау.
- Сабақ мақсаты SMART форматында болсын.
- Сабақ құрылымы: кіріспе, негізгі бөлім, қорытынды.
- Саралау, критериялды бағалау, белсенді әдіс-тәсілдер мен рефлексия түрлерін енгіз.
- Тарихи мысалдарды қолдана отырып, тапсырмалар құрастыр.

26. ЖИ арқылы визуал жасау - visualgpt.io

ЖИ арқылы тарих мұғалімінің сабаққа қажетті визуалды контентті жылдам әрі креативті түрде дайындауына мүмкіндік беретін пайдалы құрал. Соғыстардың барысы, революциялардың себеп-салдары, реформалар хронологиясы, тарихи оқиғаларды кезең-кезеңімен көрсетуге көмектеседі. «Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері» тақырыбына арналған промпт-үлгісі:

- 1804–1815 жылдар аралығындағы басты шайқастарды, Франция империясының кеңеюін және Еуропа шекараларының қайта құрылуын көрсететін инфографика жаса.
- Наполеон әрекеттерінің
- ұлттық қозғалыстардың күшеюіне және еуропалық монархиялардың қайта құрылуына қалай әсер еткенін ерекшелікпен көрсет.

27. Виртуалды аватар жасау - virbo.wondershare.com

Платформаны пайдаланып Нельсон Мандела, Ли Хуан Ю, Наполеон, Томас Джефферсон сияқты тарихи тұлғалар атынан сөйлейтін бейнеролик, сабаққа кіріспе немесе қорытынды видеосын жасауға болады.

Қолдану: «Мартин Лютер Кингтің Ұлы арманы» тақырыбына арналған промпт үлгісі:

- Мартин Лютер Кингтің дауысымен сөйлейтін жасанды интеллект аватары арқылы тарихи видео жаса.
- Оның 'Менің арманым бар' атты атақты сөзінен шабыт алып, нәсілдік кемсітушілікке қарсы күресті, азаматтық құқықтардың маңызын және бейбіт наразылықтың рөлін сипатта.

– 1960 жылдардағы азаматтық құқықтар қозғалысына сай фон қой. Сөйлеу мәнері – сабырлы және шабыттандыратын болсын.

28. ЖИ арқылы викторина жасау - typeform.com

Платформа арқылы ашық, жабық, таңдау, сәйкестік, шкала түріндегі сұрақтар қоюға болады, тарихи даталар, тұлғалар, оқиғалар бойынша білімді тексеруге ыңғайлы, сабақтан кейін кері байланыс алу, қызығушылық тудыратын тарихи тақырыптар туралы сауалнама жүргізуге де тиімді.

Қолдану: «Қай тарихи тұлғаны зерттегіңіз келеді?» деген сауал арқылы жоба тақырыбын нақтылап, ФДР туралы білгісі келсе, мына төмендегі промптты пайдалануға болады:

✓ «Франклин Делано Рузвельт: Ұлы депрессия мен Екінші дүниежүзілік соғыстағы көшбасшылық» тақырыбына арналған жоғары сынып оқушыларына интерактивті викторина құрастыр;

✓ Негізгі оқиғалар, «Жаңа бағыт» саясаты және көшбасшылық ерекшелігіне қатысты көп таңдаулы, дұрыс-бұрыс және қысқа жауапты сұрақтар қос;

✓ Форманы визуалды әрі оқушыға түсінікті етіп жас;

29. Тесттер мен викториналар жасау - studyfetch.com

Платформа кез келген тарихи мәтіннен (дерек, оқулық, мақала) автоматты түрде сұрақтар, викторина немесе конспект шығара алады. Мұғалім мәтінді жүктейді — Studyfetch соған сәйкес оқушыға түсінікті мазмұн, түйін және сұрақтар дайындайды. «Қазақстан Республикасының көші-қон саясаты» тақырыбына дұрыс промпт: (Мәтін алдын ала жүктеледі) Тәуелсіздік кезіндегі саясаттың бағытын түсіндір; Мақсатын талда; Мәтіннен дәлелдер тап; Маңызды даталар мен тарихи тұлғаларға арналған карточкалар жаса;

Сонымен бірге платформа оқушылардың жауабын тексеріп, автоматты түрде кері байланыс бере алады (дұрыс жауапты жүйеге енгізу міндетті).

30. Leonardo.ai. Бұл платформа – сурет, иллюстрация, визуалды контент жасауға арналған жасанды интеллект құралы. Тарихи оқиғаларды, тұлғаларды, мәдениетті, соғыс көріністерін AI көмегімен визуалды түрде қайта жасауға болады.

Мысалы: Шыңғысхан жорығы, Наполеон әскері, ежелгі Мысыр, ортағасырлық қалалар сияқты көріністерді жасау немесе комикс жасауға да тиімді. Тарихты өнер, технологиямен ұштастыру үшін (мысалы, ежелгі артефакттардың 3D бейнесін жасау).

1. «Әлемнің ірі мұражайлары» тақырыбына арналған промпт үлгісі: Париждегі Лувр, Лондондағы Британ музейі, Санкт-Петербургтегі Эрмитаж, Нью-Йорктегі Метрополитен және Каирдегі Египет музейін көрсететін, адамзаттың тарихи зердесін бейнелейтін, шынайы әрі сапалы коллаж жаса.

2. Музей ғимараттарының классикалық архитектурасы, ішіндегі әйгілі жәдігерлер (Розетта тасы, Мона Лиза, мысырлық саркофагтар) көрініс тапсын.

3. Жарық жұмсақ болсын, көрініс таза әрі мәдени, әсерлі болсын.

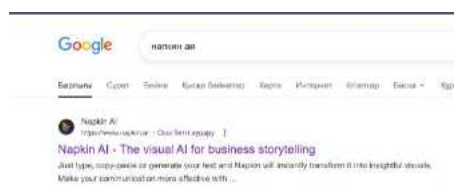
Сабақтың құрылымы: сабақты құруға арналған ЖИ, ақпаратты іздеуге арналған ЖИ, сабақтың басына арналған бір ЖИ, сабақтың визуалына арналған бір ЖИ, тапсырмаларды құруға арналған ЖИ, қалыптастырушы бағалауға арналған ЖИ, сабақты бекітуге арналған ЖИ, рефлексия мен кері байланысқа арналған ЖИ.

2. «ДҮНИЕЖҮЗІ ТАРИХЫ» ОҚУ ПӘНІН ОҚУДА ЖӘНЕ ОҚЫТУДА ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІНІ ҚОЛДАНУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

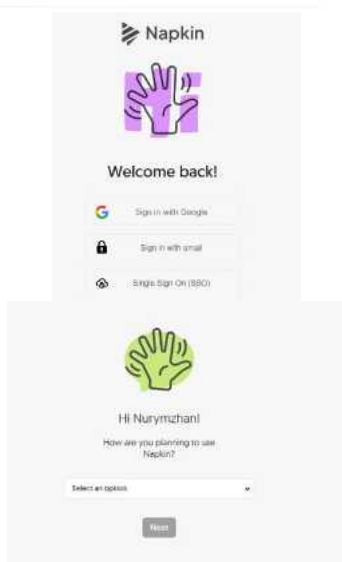
Сабақ визуалын жақсарту үшін қолдануға болатын ЖИ: толық түсіндірме және алгоритмдар

Инфографика генерациясы: Napkin.ai (<https://www.napkin.ai/>) қаралған күні 15.12.25 ж.)

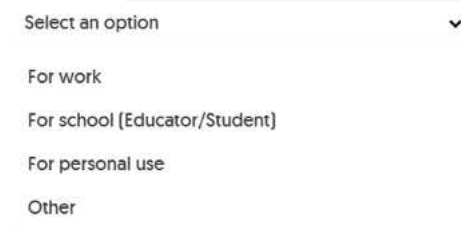
“Дүниежүзі тарихы” пәнінде себеп-салдар, кезеңдер, карталық бағыттар мен тарихи тұлғалар арасындағы байланыстарды визуал түрде көрсету өте маңызды. Napkin.ai мәтінді автоматты түрде инфографикаға айналдырады.

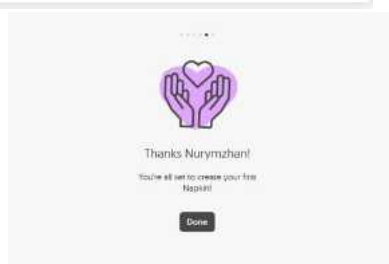
Бірінші қадам: Гугул платформасына «Напкин.ай» ЖИді жазасыз.

Екінші қадам «sign in\войти» батырмасын басып платформаға кіресіз.

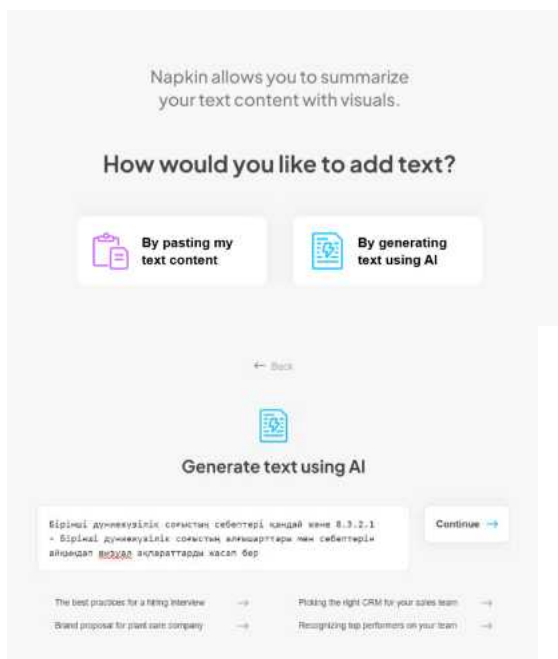

Үшінші қадам тіркелу формасын таңдайсыз көп жағдайда «гугл» аккаунтпен тіркелу дұрыс.

Тіркелгеннен кейін бұл ЖИді пайдаланудағы мақсатыңызды сұрайды осы бөлімде «for school» батырмасын басу қажет. Одан кейін «next» батырмасын басып жас ерекшелігін таңдау қажет. Жас ерекшелігін таңдап болғаннан кейін лауазымдық қызметіңізді, бұл ЖИді қай бағытта қолданасыз (бірнеше нұсқаны таңдауға болады), бұл ЖИді туралы қайдан білдіңіз сұрақтары қойылады.

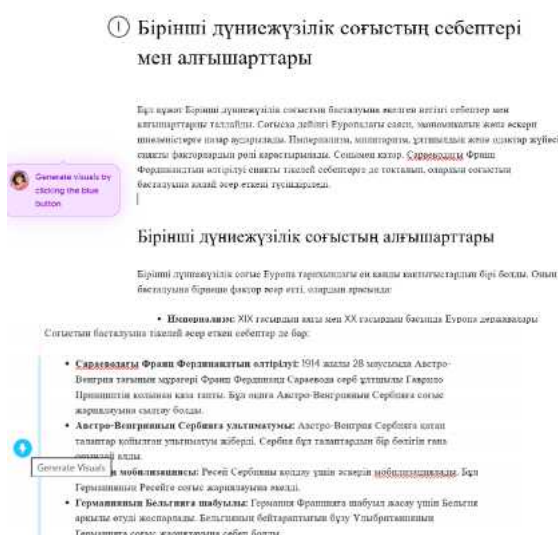
Қажетті барлық сауалдардан өткеннен кейін «done» батырмасын басасыз.

«done» батырмасы басылғаннан кейін «create my first Napkin» батырмасын басы.

Батырманы басқаннан кейін сізге екі таңдау беріледі «өзіңіз қоятын мәтін немесе ЖИден алатын мәтін»

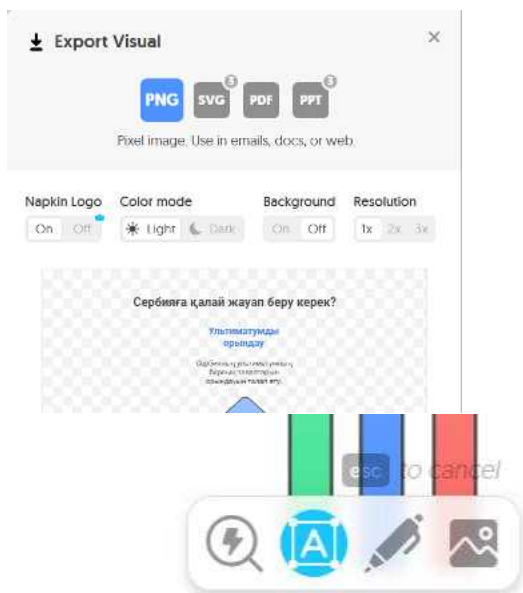

ЖИдің мәтін таңдап беру батырмасын басқан болсаңыз. Онда бұл жерге сіз сабақ тақырыбын және сол тақырып бойынша оқу мақсатын жазу қажет. Мысал жағдайында ол (Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері қандай? тақырыбы., 8.3.2.1 - Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау оқу мақсаты)

Сұранысты енгізгеннен кейін Napkin сізге бірнеше абзацтарға бөлінген мәтіндерді ұсынады. Сабақтың визуалын тегін және көбірек алу үшін сіз сол бірнеше абзацтарды біріктіру ұсынылады.

Мәтінді визуалды инфографика қалпында жасау үшін сізге сол жақ шетіндегі «көк найзағай» батырмасын басу қажет. Ақпарттар біріктірілді, көк найзағай батырмасы басылды енді сізге бұл ЖИ дайындаған визуалдың дизайның таңдау мүмкіндігін береді. Өзіңізге жайлы нұсқасын таңдай аласыз.

Визуал дайын болғаннан кейін сіз бұл визуалды өзгерте аласыз: ақпарат қосу, тағы бір бағытты қоса аласыз.

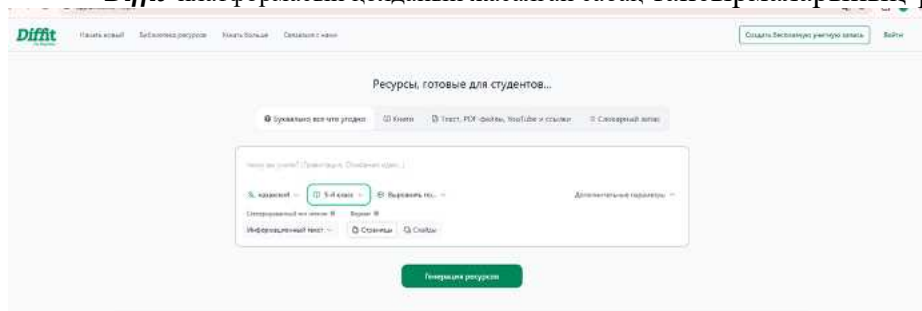
Ақпаратты толықтыруды қаласаңыз «А» батырмасын басу қажет, «найзағай» батырмасын басып қосымша элементтерді кітап, дәптер немесе басқа стикерлерді (өзіңізге қажетті). «қалам» батырмасын басу арқылы қосымша визуалды қосу мүмкіндігі бар. «картинка» батырмасын басу арқылы визуалға сурет қоя аласыз»

Визуалды жүктеп алу үшін сізге сол визуалдың үстіне бассаныз сізге тағы қосымша мүмкіндіктерді береді: солдан оңға қарай екінші батырмасы визуал көлемі, визуал түсі, үшінші батырма қолжетімсіз ол ақылы бөлімде қолжетімді болады, визуал қалпын өзгерту және соңғы батырма жүктеу батырмасы.

Жүктеу батырмасы басылғаннан кейін сізге бұл визуалды жүктеуге әр түрлі нұсқа беріледі: PNG картинка, SVG форматы, PDF форматы PPT презентация форматында. Өзіңізге ыңғайлы нұсқаны таңдайсыз. Ескерту: егер сіз бұл платформаны тегін және бұл платформа презентация форматында жүктеуге мүмкіндігін көбірек пайдалануды қаласаңыз онда беріген ақпараттарды жүйелеп орналастырыңыз. Себебі тегін нұсқада қолдануда PPT презентация форматында үш рет басып алуға болады. Ал PNG картинка, PDF форматында шексіз мүмкіндік береді.

Diffit.me сайты тарих пәні мұғалімдері үшін өте тиімді, себебі ол тапсырмаларды жас ерекшелігіне, оқушы деңгейіне және оқу мақсаттарына бейімдеп автоматты түрде ұсынады. Бір тарихи мәтін бойынша әртүрлі деңгейдегі (бастауыш, орта, жоғары) тапсырмалар жасайды. Кез келген тарихи тақырып немесе мәтін бойынша: көп таңдаулы сұрақтар, ашық сұрақтар, критериалды тапсырмалар, күсіндірме мәтіндер жасайды.

Diffit платформасын қолданып жасалған сабақ тапсырмаларының үлгісі

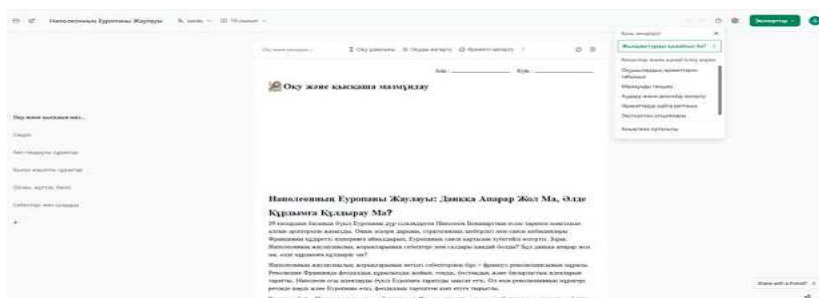
Бірінші қадам гугл хром арқылы осы платформаға кіреміз, өз аккаунтымызбен тіркелеміз. Осындай терезелер ашылады.

Екінші қадам: тілді таңдаймыз, сосын сыныпты таңдаймыз және мәтіннің түрін таңдаймыз

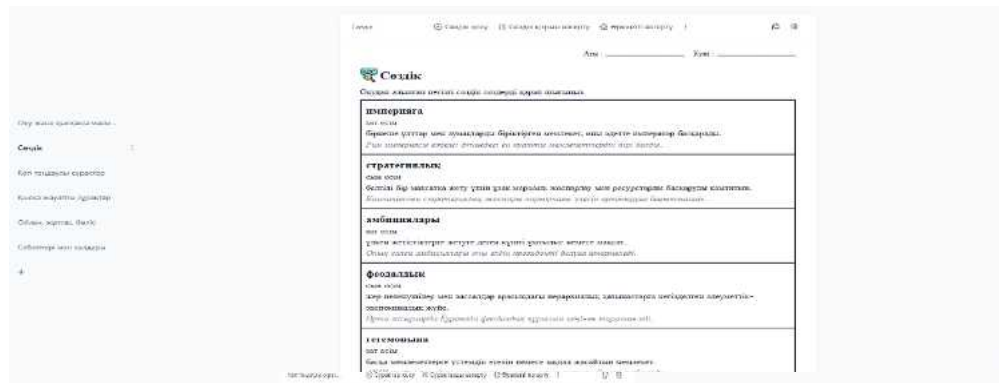
Үшінші қадам: көрсетілген ұяшықтың үстінде терезеде промпт жазатын ұяшық болады, сол жерге дұрыс промпт жазамыз

Мысалы мындай промпт жазылды : *Наполеонның Еуропаны жаулау жорықтарының себептері мен салдары*

Төртінші қадамда ресурсты генерациялауды басу керек, «дополнительные параметры» терезесінде параметрлерді қарап, қалауынша таңдауға болады.

Сұраныстың нәтижесінде алты түрлі ресурс пайда болады. 1. Оқу және қысқаша мазмұн

2. Сөздіктер немесе глоссарий - Наполеон жорықтарына қатысты

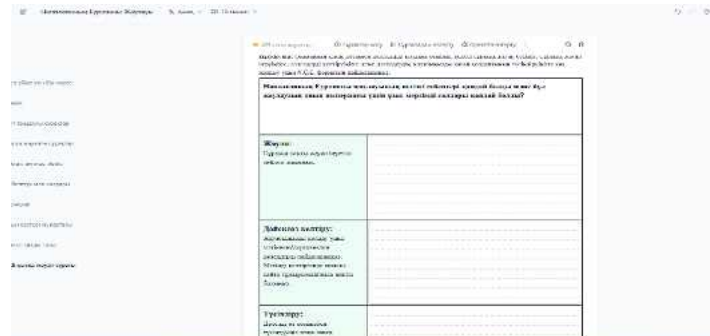

3. Көп таңдаулы сұрақтар – тест түрінде берілген

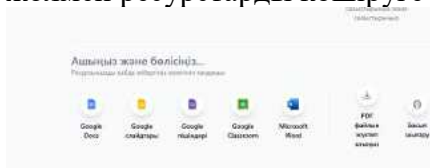

4. Ойлан, жұптас, бөліс ресурсы ашылады – тапсырмалар құрастырылады

Егер бұл сайттың жазылымы болған жағдайда төмендегі қосымша тапсырмалар да алуға болады

Бесінші қадам: ашылған ресурстарды көшіру үшін астына түсеміз, төменде көрсетілген жолмен ресурстарды көшіруге немесе басып шығаруға болады

Тапсырманың үстінгі жағына сурет қою үшін Gemini платформасын қолданып сурет құрастырамыз, соны көшіріп қоямыз

Суретті дұрыс құрастыру үшін дұрыс промпт жазамыз. Мысалы :

1815 жылғы Ватерлоо шайқасы. Қалың қара бұлтты аспан астында қақтығысқан француз және одақтас әскерлері. Алдыңғы планда Наполеон Бонапарт ақ аттың үстінде, қолында дүрбі ұстап, шайқас алаңын жіті бақылап тұр. Оны айнала түтінге оранған зеңбіректер, шабуылға ұмтылған атты әскерлер, сап түзеген жаяу әскерлер. Ландшафт батпақты, жаңбырдан суланған. Эпикалық, тарихи, өте егжей-тегжейлі, шынайы стилде. Сұраныстың нәтижесінде төмендегідей сурет шықты

Осы суретті жүктеп қоюға болады және Ватерлоо шайқасына тапсырма құрастырады

<https://app.diffit.me/p/31ed8563-8427-4c0b-a029-429f32b5aba0> осы сілтемемен құрастырылған сабаққа

арналған тапсырманы көре аламыз. (қаралған күні 16.12.25 ж.)

Қорыта айтқанда, мәтінді жеңілдету немесе кеңейту арқылы функционалдық сауаттылықты қолдайды. Мұғалім тапсырма құрастыруға көп уақыт жұмсамайды, бірнеше секундта дайын нұсқалар алуға болады.

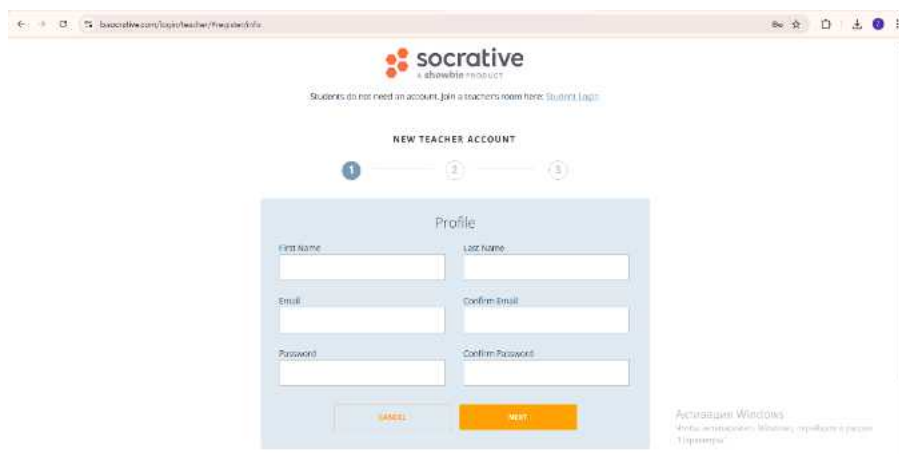
Diffit — мұғалім үшін сараланған, сапалы, тез тапсырмалар дайындауға арналған өте ыңғайлы құрал. Крест жорықтарына арналған тапсырмалар сілтемесі: <https://app.diffit.me/p/20157bac-f817-462b-83a2-27256ef1ef9a> (қаралған күні 17.12.25 ж.)

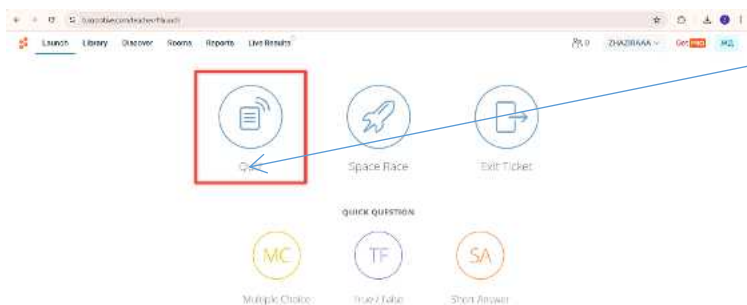
Socrative платформасы “Дүниежүзі тарих” пәнінде интерактивті және бейімделген сабақтар құруға мүмкіндік береді. Мұнда оқушылар әртүрлі деңгейдегі сұрақтармен жұмыс істей алады, бірден кері байланыс алады, тарихи фактілерді әртүрлі сұрақ форматтары арқылы бекітіп, оқиғалардың себеп-салдарын талдайды. Платформа мұғалімнің дайындыққа жұмсайтын уақытын үнемдейді және функционалдық сауаттылықты қолдайды.

Бұл платформада бағалау тапсырмалары орындалады. Әрбір әрекет қадамдары қызыл шекарамен бөлінген.

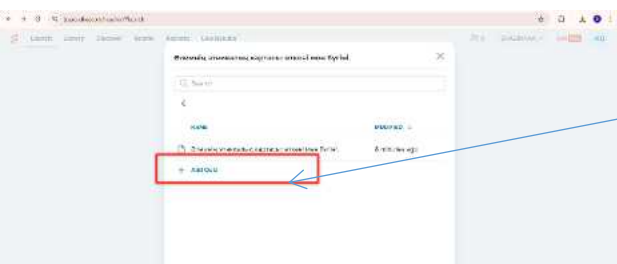

Бірінші қадам: браузер арқылы Socrative.com сайтына кіреміз. Мұғалім ретінде тіркелу үшін «Sign Up» батырмасын басамыз, егер аккаунт болса «Login» батырмасын таңдаймыз. Электрондық поштаны, құпиясөзді және мектеп туралы деректерді енгіземіз. Кіргеннен соң мұғалімнің жеке кабинетіне өтеміз.

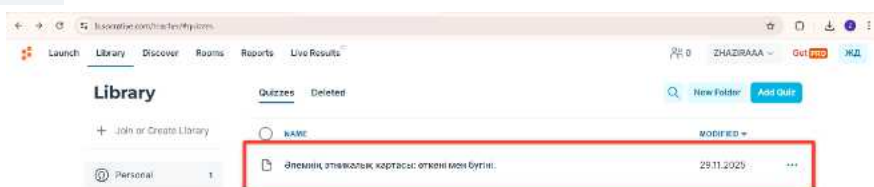

2. Басты мәзірде (Launch бөлімінде) «Quiz» қойындысын таңдаймыз, жаңа викторина жасау үшін «Add Quiz» батырмасын басамыз.

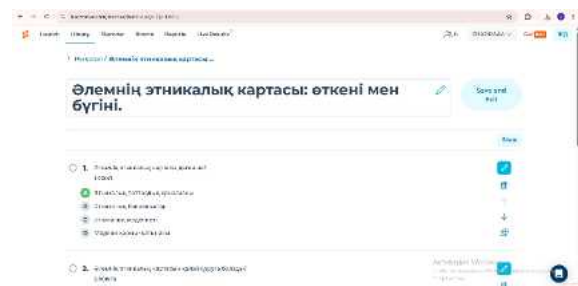
3. Тағы «Add Quiz» батырмасын басамыз немесе бұрын жасалған квизді өңдеп, толықтыру үшін таңдаймыз.

4. Квизге ат енгіземіз, қалаған жағдайда қысқаша сипаттамасын жазамыз. Содан кейін сұрақ түрін

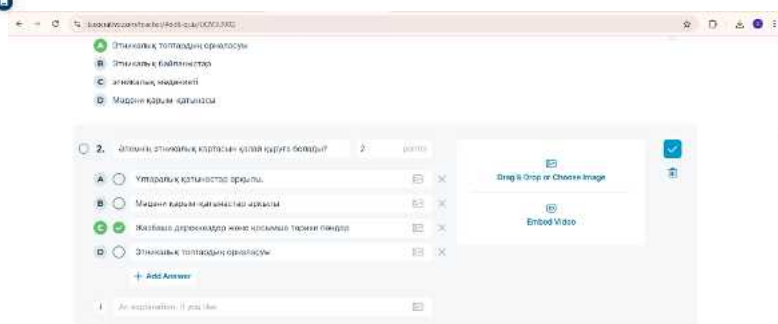

таңдап, сұрақтарды қосамыз:

- Multiple Choice – бірнеше жауап нұсқасы бар сұрақ
- True/False – дұрыс/бұрыс
- Short Answer – қысқа жауап

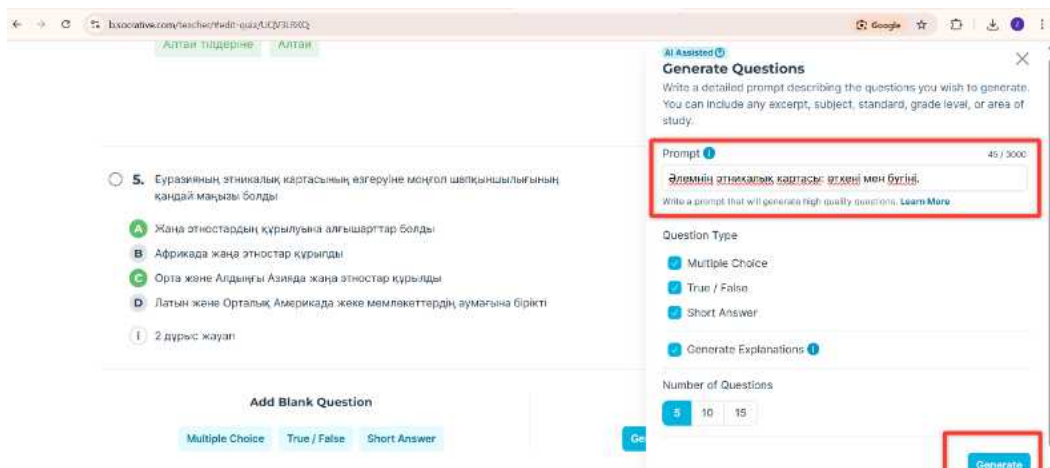

5. Сондай-ақ, жасанды интеллект негізіндегі Generate Questions функциясын қолдануға

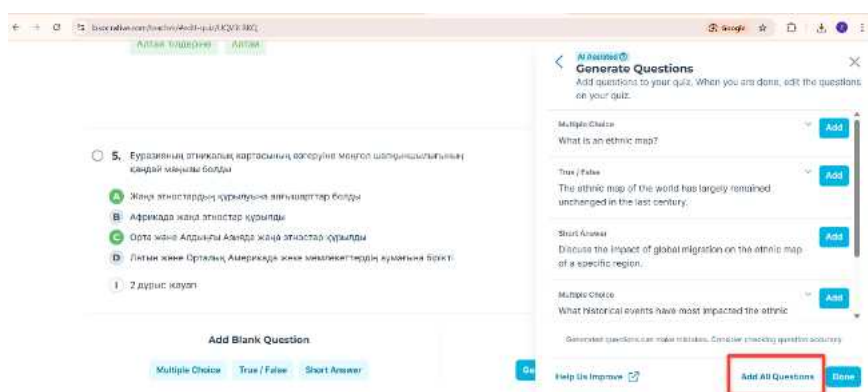
болады.

6. Prompt бөлігіне тақырыпты енгіземіз. Платформа берілген тақырып немесе мәтін бойынша автоматты түрде сұрақтар құрастырып, Multiple Choice, True/False және Short Answer

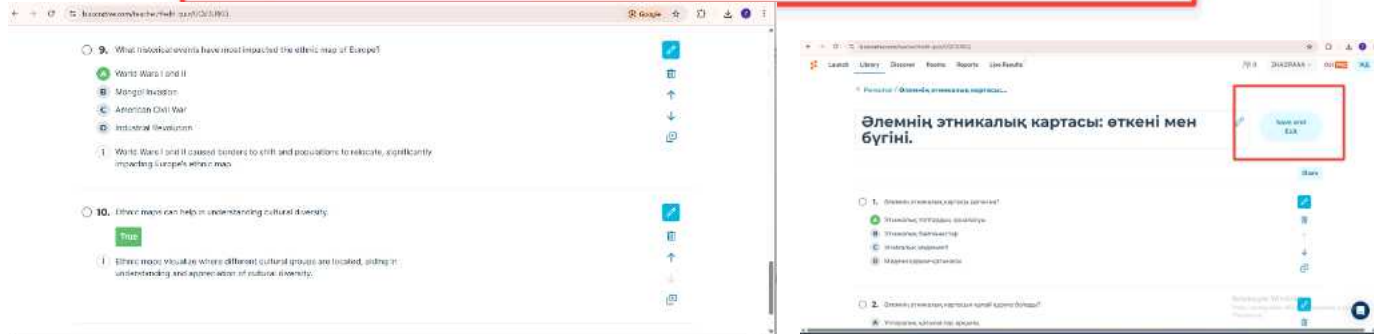
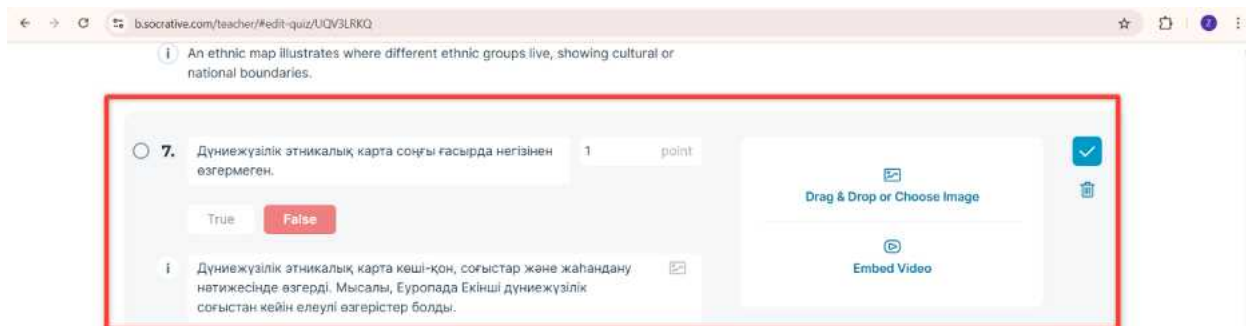

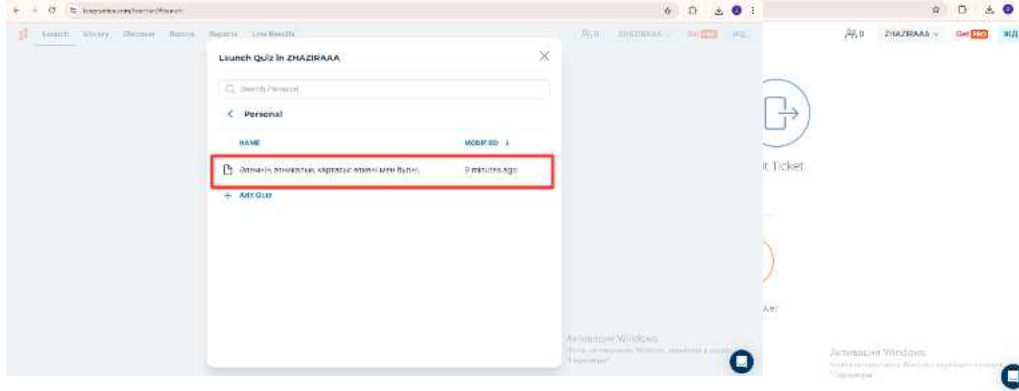
нұсқаларын ұсынады. Бұл квидзі даярлау процесін жылдамдатады және дайын сұрақтар мен жауаптар, түсініктемелерді тез алуға көмектеседі.

Жетінші қадам: «Add all Questions» батырмасын басамыз және сұрақтарды өңдеп, оқушыларға бейімдеп, қажетті тілге аудару аламыз.

8. «Save and Exit» батырмасын басамыз, квидз пайдалануға дайын болады.

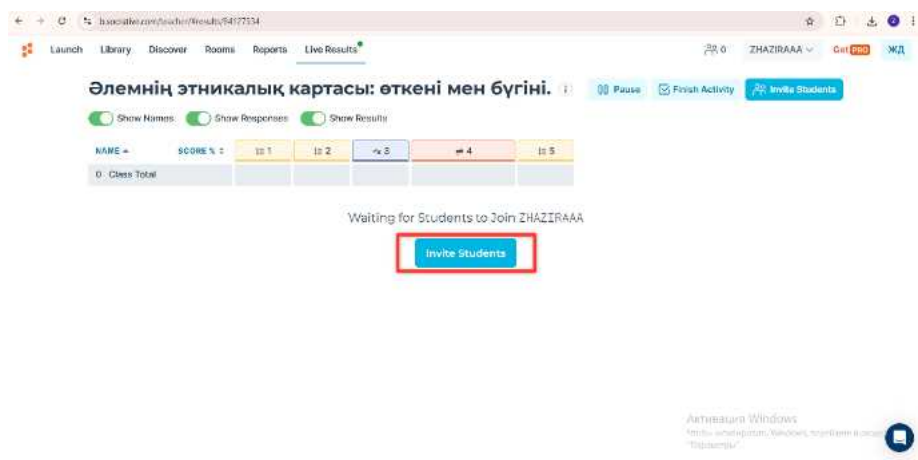
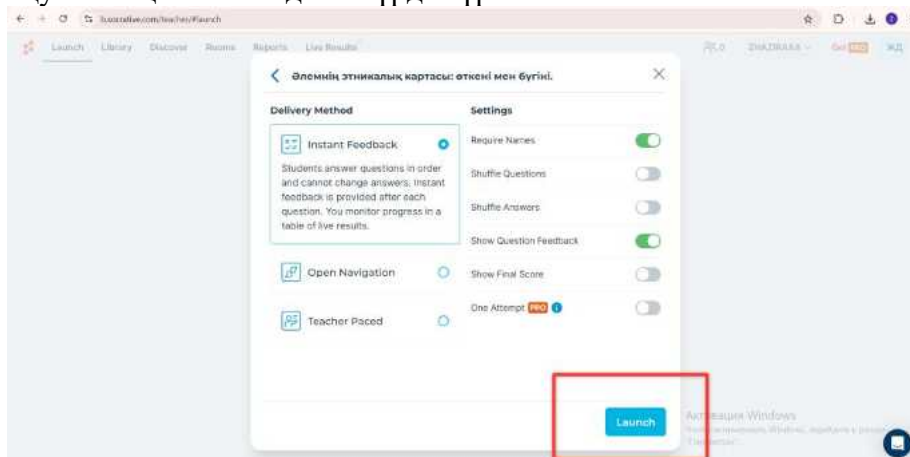

9. Басты мәзірде (Launch бөлімінде) «Quiz» қойындысын таңдаймыз, содан кейін

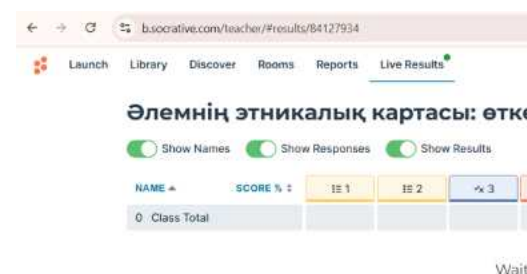
жасалған Quiz-ты басамыз.

10. Квизді дайындаймыз. Сұрақтар мен жауаптардың ретін таңдай аламыз (тұрақты немесе кездейсоқ), оқушыларға дұрыс жауаптарды дереу немесе соңынан көруге рұқсат береміз, оқушының атын міндетті түрде сұраймыз.

11. Invite students батырмасын басқаннан кейін платформа бөлме кодын береді. Оқушылар оны өз құрылғыларында енгізіп, квизді бастайды.

Сонымен қатар QR-кодты сканерлеуге болады.

Квизден өткеннен кейін нәтижелерді қарауға болады. Socrative автоматты түрде есептер жасайды:

- Әр оқушы бойынша жалпы нәтиже
- Әр сұрақ бойынша статистика
- Деректерді кейінгі талдау үшін Excel-ге экспорттау мүмкіндігі

Teacher interface showing quiz results. The table below is highlighted with a red box:

NAME	SCORE %	Q 1	Q 2	Q 3	Q 4	Q 5
TestName	40%	✗ D	✗ D	✓ True	✓ Алтай	
1 Class Total		0%	0%	100%	100%	0%

Another view of the teacher interface. The table below is highlighted with a red box:

NAME	SCORE %	Q 1	Q 2	Q 3	Q 4	Q 5
TestName	✓ 40%	✗ D	✗ D	✓ True	✓ Алтай	✗ D
1 Class Total		0%	0%	100%	100%	0%

Оқушының браузер арқылы интерфейсі осылай көрінеді.

Student interface screenshots:

- Sign-up screen:** Promotional text for Socrative, a sign-up code (SAVE33), and a 'Sign Up For Free' button.
- Name entry screen:** A form to 'Enter your name' with a text input field containing 'TestName' and a 'DONE' button.
- Quiz screen:** Question: 'Әлемнің этникалық картасы деген не?'. Options: A) Этникалық топтардың орналасуы, B) Этникалық байланыстар, C) этникалық мәдениеті, D) Мәдени қарым-қатынасы. A 'SUBMIT ANSWER' button is at the bottom.

Lumio дүниежүзілік тарихты оқытуда интерактивті тапсырмаларды, презентациялар мен визуалды материалдарды тез жасауға көмектеседі. Платформа карталар, суреттер, видеолар,

тарихи деректер қосып, оларды оқу әрекеттеріне айналдыруға мүмкіндік береді. Оқушылар жауап береді, тапсырмаларды орындайды және топпен онлайн жұмыс істей алады, ал мұғалім нәтижелерді нақты уақыт режимінде көреді.

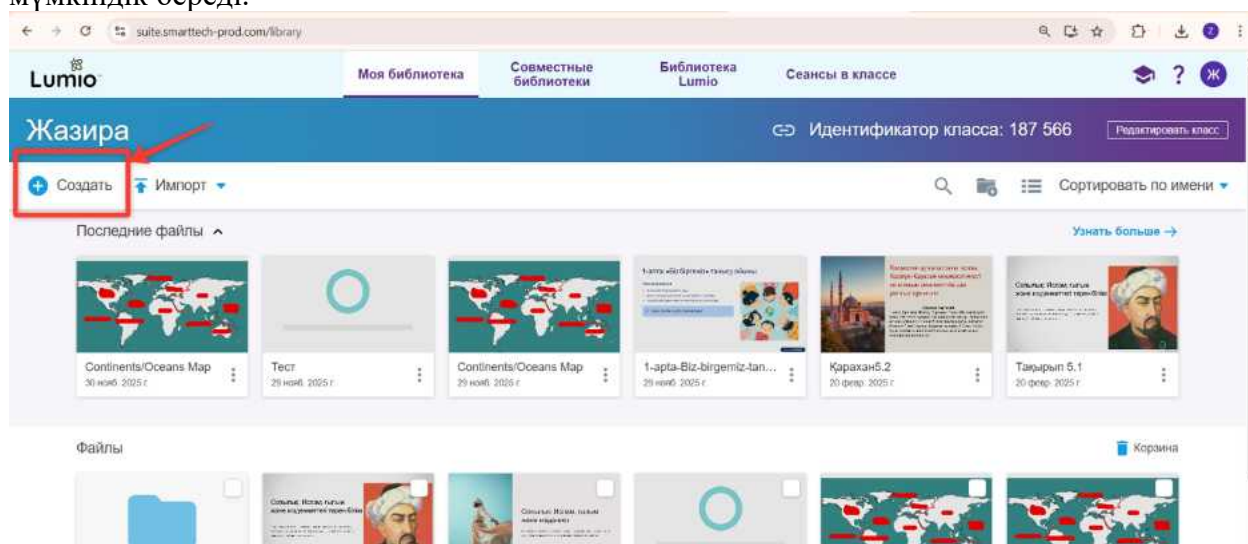

Lumio-ның артықшылығы – уақытты үнемдеу және дайын шаблондар, оларды кез келген тарих тақырыбына бейімдеуге болады. Платформа сабақтарды көрнекі етеді, оқушылардың қызығушылығын арттырады және тарихи процестер мен оқиғаларды жақсы түсінуге

көмектеседі.

Lumio платформасында жұмыс істеу үшін сайтқа мұғалім ретінде логин арқылы кіреміз немесе аккаунт болмаса, тіркелеміз:

Кіргеннен кейін негізгі басқару панелі «Моя библиотека» ашылады. Сабақ жасау үшін «Создать» батырмасын басып, сабақ тақырыбын көрсетеміз. Осы кезеңде мәтіндер, суреттер, видеолар, аудиофайлдар және басқа материалдарды қосуға болады. Платформа сондай-ақ YouTube немесе бұлтты сақтау орындарынан сілтемелер мен ресурстарды тікелей енгізуге мүмкіндік береді.

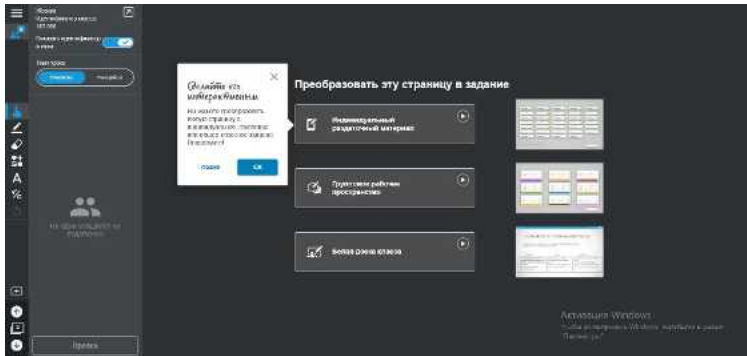
«Тестілеу» бөлімінде Шаблоны ішінен Lumio ИИ-ассистентінің көмегімен тандалған тақырып бойынша тапсырмаларды автоматты түрде жасауға болады. Жүйе бірнеше нұсқаны ұсынады, солардан сәйкесін таңдап, қажет болса өңдеуге болады: Сабақты бастау үшін сессияны іске қосамыз. Оқушылар сабаққа QR-код немесе сілтеме арқылы қосылады. Сілтемені көшіріп, оқушыларға жіберуге болады. Ыңғайлылық үшін сынып идентификаторы көрсетіледі.

Сабақта кез келген бетті интерактивті тапсырмаға айналдыруға болады. Платформа үш нұсқаны ұсынады: жеке материал, топтық жұмыс аймағы немесе сыныптағы ақ тақта:

- Жеке материал – әр оқушы өз көшірмесімен жұмыс істейді.
- Топтық жұмыс аймағы – оқушылар топтарға бөлініп, тапсырмаларды бірге орындайды.

- Сыныптағы ақ тақта – барлық оқушылар бір тапсырма бойынша

ортақ ортада жұмыс істейді. среди учеников.

Қажетті форматты таңдап, интерактивті элементтерді қосып, тапсырманы оқушыларға таратамыз. Осылай орындау нәтижелерін нақты уақыт режимінде көруге болады.

Мұғалім кері байланысты жылдам, мағыналы әрі артық уақыт шығынын талап етпейтіндей етіп қалай ұйымдастыра алады?

2025–2026 оқу жылына арналған Әдістемелік-нұсқау хаты контекстінде тарих пәні мұғалімінің алдында тұрған негізгі міндет тарихи сананы, азаматтық ұстанымды және өткенді сыни тұрғыдан пайымдауды қалыптастыру. Жаңа талаптарға сәйкес, рефлексия мен кері байланыс осы мақсаттарға жетудің орталық құралдары болып табылады, ал Жасанды Интеллект (ЖИ) құралдары олардың жеделдігі мен мағыналылығын қамтамасыз етуге арналған.

Рефлексияның дәстүрлі түрлері көбінесе тиімсіз болады: педагог оқушылардың жауаптарын қолмен талдауға, типтік қиындықтарды анықтауға, пікірлер мен ұсыныстарды тұжырымдауға мәжбүр. Бұл процесті субъективті етіп, мұғалімді күнделікті жұмыспен шамадан тыс жүктейді. Мұндай жағдайда Жасанды Интеллект құралдары үлкен маңызға ие болады, олар автоматты бағалау құралы ретінде емес, сапалы рефлексиялық тапсырмалар жасауда педагогтың көмекшісі ретінде қызмет етеді.

Заманауи ЖИ-сервистері мұғалімнің талдау жұмысын едәуір жылдамдатуға және жеңілдетуге мүмкіндік береді. Педагог тақырыпты, сабақтың мақсатын немесе анықтау қажет нақты аспектілерді енгізу арқылы сұрақтардың, өзін-өзі бағалау шкалаларының, шағын сауалнамалардың немесе чек-парақтардың алуан түрлі нұсқаларын ала алады. Бұл кері байланыс алу процесін жылдам құрылымдауға көмектеседі және мұғалімге оқушылардың жауаптарындағы негізгі заңдылықтар мен проблемалық нүктелерді бірден көруге мүмкіндік береді.

Бұған қоса, ЖИ әртүрлі педагогикалық міндеттерге арналған құралдарды икемді реттеуді қамтамасыз етеді. Егер мұғалім балалардың себеп-салдарлық байланыстарды қаншалықты жақсы орнататынын анықтағысы келсе, жүйе осы дағдыны тексеруге бағытталған сұрақтарды ұсынады. Егер хронологияны меңгеруді бағалау қажет болса, тапсырмалардың басқа түрін қалыптастыруға болады. Осылайша, педагог сабақтың нақты контекстіне бейімделетін рефлексиялық құралдардың толыққанды конструкторын алады.

ЖИ-дің жоғары деңгейдегі күрделі рефлексиялық сұрақтар жасауға көмектесу қабілеті ерекше маңызға ие. Ол проблемалық жағдайларды, балама тарихи нұсқаларды, арандатушылық тұжырымдарды немесе нақтылаушы қарсы сұрақтарды тудыруы мүмкін, бұл оқушылардың тереңірек ойлауын, фактілерді салыстыруын, өз ұстанымын талдауын және дәлелдеуін талап етеді. Бұл кері

байланыстың талдамалық және сыни компонентін айтарлықтай күшейтеді. Жасанды Интеллект мұғалім үшін кәсіби сараптаманың орнын басушы емес, зияткерлік серіктес болады. Ол рефлексиялық тапсырмаларды дайындауды жеңілдетеді, кері байланысты жинауды жедел және дәл етеді, сонымен қатар оқушылардың ойлауын және саналылығын дамытуға бағытталған білім беру диалогын құруға көмектеседі.

Тарих мұғалімнің негізгі міндеті – сыни ойлау, зерттеу және тарихи ақпаратты пайымдау дағдыларын қалыптастыру. Рефлексия мен кері байланыс осы мақсатқа жетудің маңызды құралдары ретінде қызмет етеді, оқу процесінің саналылығын және оқыту сапасын арттыруды қамтамасыз етеді.

Рефлексия дегеніміз – оқушылардың өздерінің танымдық тәжірибесін пайымдау, тапсырмаларды орындау тәсілдерін, қиындықтарды және қызмет нәтижелерін талдау процесі.

Кері байланыс беруде ЖИ мүмкіндіктері

Кері байланыс беру оқу жұмысын, тарихи оқиғаларды түсінуді және оларды талдау тәсілдерін түзетуге, қолдауға немесе жақсартуға бағытталған мұғалімнен оқушыға (немесе керісінше) берілетін мақсатты ақпарат.

Кесте №1. Тарих сабақтарындағы кері байланыс пен рефлексия арасындағы негізгі айырмашылықтар

Критерий	Кері байланыс (Feedback)	Рефлексия (Reflection)
Субъект (Кім береді?)	Сыртқы көз: Мұғалім, ЖИ, сыныптас, ата-ана.	Ішкі көз: Оқушының өзі.
Фокус (Неге бағытталған?)	Нәтиже/Іс-әрекет: Нақты іс-әрекетті, жұмысты, жауапты, мінез-құлықты, өнімділікті бағалау.	Процесс: Өзінің ойларын, сезімдерін, оқыту стратегияларын, қиындықтар мен табыстарды пайымдау.
Бағыты	Сырттан ішке: Ақпарат (сильные и слабые стороны туралы) оқушыға келіп түседі.	Ішке қарай: Оқушы сабақ алу үшін өз тәжірибесіне «қарайды».
Мақсаты	Түзету/Жақсарту: Қателерді түзету және болашақ іс-әрекеттерді жақсарту үшін ақпарат беру.	Түсіну/Саналылық: Жаңа тәжірибені біріктіру, жаңа білімді қалыптастыру және стратегияларды өзгерту.
Формасы	Нақты ескерту, бағалау, пікір, ұсыныс, сұрақ.	Эссе, күнделік жазбасы, өзін-өзі бағалау, ашық сұрақтарға жауаптар («Мен не білдім?», «Мен мұны қалай білдім?», «Мен нені өзгертуім керек?»).
Уақыты	Аяқталған іс-әрекетке/жұмысқа жедел реакция (немесе feedforward – болашақ іс-әрекеттер үшін).	Іс-әрекетке дейін, кезінде және одан кейін орындалуы мүмкін (болжау, мониторинг, талдау).

Кесте №2. Тарих сабақтарында рефлексия мен кері байланысты ұйымдастыру үшін жасанды интеллектіні пайдалану

Ұғым	Тарих сабағындағы анықтамасы	ЖИ-дің рөлі	Құралдар Мысалдары	Промпт (Сұраны
Рефлексия	Оқушының өз оқу процесін саналы түрде ұғынуы: Мен не білдім? Мен мұны қалай білдім? Қандай тарихи себеп-салдарлық байланыстарды түсінбедім? Қандай дереккөздер маған көмектесті, ал қайсысы шатастырды?	ЖИ-коуч. Оқушының қателіктерінің жеке траекториясы бойынша бағыттаушы сұрақтар қояды.	ChatGPT, Google Gemini, Microsoft Copilot	«Крест жорықтары тақырыбы бойынша рефлексия сұрақтарын қой, себеп-салдарлық байланыстардағы олқылықтарымды түсінейін.» «Реформация туралы дереккөзді талдау кезінде нені дұрыс түсінбегенімді пайымдауға көмектес. 5 рефлексиялық сұрақ құрастыр.» « Өнеркәсіп революциясы тақырыбы бойынша менің тезистерімді талда және нені қайта оқу керектігін түсінуім үшін нақтылаушы сұрақтар қой.» « Моңғол империясы тақырыбы бойынша өзін-өзі тексеруге арналған карточкалар жаса: нені білдім, не түсініксіз қалды, нені қайталау керек.»
Кері байланыс	Мұғалім немесе ЖИ ұсынатын диагностикалық ақпарат, ол меңгерудің ағымдағы деңгейі мен мақсатты нәтиже арасындағы алшақтықты көрсетеді. Қатені анықтауға емес, оның себептеріне назар аударады.	ЖИ-аналитик, ол тарихи эсселерді немесе жауаптарды жедел тексереді, фактілік қателерді, логикалық қайшылықтарды және дәлелдеудің әлсіздігін анықтайды.	ChatGPT (эссе бағалау), Copilot, Grammarly (мәтін логикасы), QuillBot (мәтін құрылымы), Google Classroom AI feedback, Turnitin Feedback Studio	«Батыс Рим империясының құлау себептері туралы менің шағын эссемді тексер. Нақты фактілік қателерді көрсет және дұрыс дәлелдерді ұсын.» « Ұлы географиялық ашылулар тақырыбы бойынша менің жауаптарымды талда және неліктен №3 және №7 сұрақтарда қателескенімді айт.» « XIV Людовиктің абсолютизмі тақырыбы бойынша менің дәлелдемемнің талдау деңгейінің (АО3) талаптарына сәйкестігін бағала. Құрылым және логика бойынша кері

				байланыс бер.»« Бірінші дүниежүзілік соғыс тақырыбы бойынша менің жауабымдағы әлсіз жерлерді бөліп көрсет және тезис пен дәлелдерді қалай жақсартуға болатынын ұсын.»
--	--	--	--	--

ПРАКТИКУМ: «Рефлексия» және «Кері байланыс» сабақ кезеңдеріне арналған тиімді промпттарды жазу бойынша әдістемелік ұсынымдар

Білім беруді цифрлық трансформациялау жағдайында мұғалімнің жұмысы тек оқу материалдарын дайындаумен ғана емес, сонымен қатар Жасанды Интеллект (ЖИ) құралдарын сауатты пайдаланумен де жиі байланысты болады. Алайда, ЖИ-дің тиімділігі технологияның өзіне емес, сұраныстың қаншалықты сапалы тұжырымдалғанына байланысты. Дұрыс промпт ЖИ-ді жай ғана мәтін генераторынан ақпаратты талдауға, құрылымдауға және пайдалы әдістемелік өнім жасауға қабілетті толыққанды көмекшіге айналдырады.

Ұсынылған схема педагогтарға неліктен нақты және ойластырылған сұраныстарды құрастыру дағдысын меңгеру маңызды екенін көрсететін төрт негізгі себепті көрсетеді. Олар мұғалім алатын артықшылықтарды көрсетеді: өлшенетін нәтиже алудан бастап, уақытты үнемдеуге және кәсіби қызмет сапасын арттыруға дейін. Осы қағидаттарды түсіну ЖИ-ді саналы, мақсатты түрде және білім беру міндеттеріне сәйкес пайдалануға мүмкіндік береді, оны педагогикалық сараптаманы күшейтетін құралға айналдырады, оның орнын басатын құралға емес.

Тиімді промпт үш негізгі компонентке негізделеді: контекст, шектеулер және критерийлер.

Контекст ЖИ-ге нақты кімнің жүгініп тұрғанын және қандай міндетті орындау керектігін анықтайды. Бұл кезеңде ЖИ-дің рөлі белгіленеді, педагогикалық

міндет тұжырымдалады және жүйенің нақты оқу мазмұны шегінде жұмыс істеуіне мүмкіндік беретін бастапқы деректер ұсынылады. Мысалы, мұғалімге өз пәнін, сыныбын, сабақ тақырыбын көрсету және талдауды қажет ететін оқушы жауабының үзіндісін немесе басқа материалды қоса беру маңызды. Нақты тұжырымдалған контекст өзара әрекеттесу шеңберін белгілейді және мақсатты дұрыс түсінуді қамтамасыз етеді.

Келесі компонент – шектеулер. Олар ЖИ-дің ықтимал жауаптарын тарылтады және нәтиженің формасы мен стиліне нақты талаптар қояды.

Шектеулерге жауап форматы (кесте, тізім, мәтін), мәнер (академиялық, бейтарап, ынталандырушы), көлем, сондай-ақ ЖИ-ге қойылған міндеттің шеңберінен шығуға тыйым салатын тікелей тыйымдар кіреді. Бұл өнімді қайта өңдеуге немесе қысқартуға уақыт жоғалтпай, оны педагогикалық жұмыста бірден қолдануға мүмкіндік береді. Мысалы, егер оқушы қателерін талдау қажет болса, бірден кесте формасын және сөз лимитін көрсету пайдалы.

Үшінші компонент – критерийлер. Олар ЖИ-ді оқу бағдарламасына, педагогикалық мақсаттарға және тарих бойынша мазмұндық талаптарға сәйкес міндетті орындауға бағыттайды. Критерийлерге талдаудың қандай аспектілерін басшылыққа алу керектігі, оқулықтың немесе тақырыптың қандай элементтері жауапта көрініс табуы керектігі туралы нұсқаулар, сондай-ақ ЖИ-дің оқушының орнына фактілерді емес, оның ойлау барысын, дәлелдер құрылымын және интерпретациялардың дұрыстығын талдау керектігін нақтылау кіреді. Критерийлер пәндік дәлдікті қамтамасыз етеді және ЖИ-ге оқу-әдістемелік талдау логикасында жұмыс істеуге мүмкіндік береді.

«Контекст — Шектеу — Критерийлер» схемасы

Контекст — Шектеу — Критерийлер – мұғалімге сұранысты барынша дәл тұжырымдауға мүмкіндік беретін схема.

Бұл үш компонент – контекст, шектеулер және критерийлер – жиынтығында дәл, педагогикалық тұрғыдан дұрыс және өлшенетін нәтиже жасауды қамтамасыз етеді. Бұл нәтиже оқушының жұмысын алмастырмайды, керісінше, мұғалімге оқу қызметін сапалы талдауға көмектеседі және **уақытты үнемдейді**.

2. Рефлексия мен Кері Байланысқа арналған промпттарды (сұраныстарды) жасаудағы жиі кездесетін олқылықтар

Жиі кездесетін олқылық	Неліктен кедергі келтіреді?	Қалай түзетуге болады? (ЖИ-нұсқаулық)
Тым жалпылама: «Рефлексия жаса»	ЖИ деңгейді, мақсатты, өнімді түсінбейді.	Формат пен мақсатты қосыңыз: «Тақырып бойынша 3 қорытындыны тұжырымда...»
Контекст жоқ (сынып, тақырып)	ЖИ бағдарламаға сәйкес келмейтін мазмұн ұсынады.	Сыныпты, тақырыпты, күрделілік деңгейін көрсетіңіз.
Шектеулер жоқ	Ұзын, практикалық емес жауаптарға әкеледі.	Көлемді, форматты, стильді, тыйымдарды

		көрсетіңіз.
Міндеттерді ауыстыру	ЖИ рефлексия орнына түсіндіруді бастауы мүмкін.	Кезеңдерге бөліңіз: «Алдымен сұрақтар жаса, содан кейін...»
Критерийлер көрсетілмеген	Нәтижені бағалау мүмкін емес.	Сапа критерийлерін қосыңыз: дәлдік, қысқалық, бағдарламаға сәйкестік.

3. Промпттарға арналған тиімді етістіктер (рефлексия және кері байланыс)

Блум таксономиясының орташа/жоғары деңгейдегі әрекеттерін қолдану бойынша етістіктер талдау, бағалау, тұжырымдау, жіктеу, салыстыру, дәлелдеу, анықтау, интерпретациялау, реттеу, ұсыну, жасау.

4. «Рефлексия» Кезеңіне арналған промпт үлгілері (КШК жүйесі бойынша)

Төменде «Дүниежүзі тарихы» оқу пәнінің бағдарлама мазмұнына сәйкес бейімделген тиімді промпттар ұсынылады. Әрбір промпт контекст – шектеу – критерийлер моделі бойынша ресімделген.

Промпт 1. «3–2–1 Тарих»

Контекст	Шектеу	Критерийлер	Промпт (Сұраныс):
6-сынып, Дүниежүзі тарихы, «Моңғол империясы» тақырыбы.	Жауап 6 жолдан тұруы керек.	Фактілік, терминдердің дәлдігі, көркем элементтерсіз.	Дүниежүзі тарихы (6-сынып) бойынша «Моңғол империясының құрылуы» тақырыбына арналған «3–2–1» форматындағы рефлексияны құрастыр.

Промпт 2. «Тарихи айна»

Контекст	Шектеу	Критерийлер	Промпт (Сұраныс):
Орта ғасырлар бойынша сабақ.	80 сөзден артық емес.	1 себеп, 1 салдар, 1 жеке жаңалық.	«Орта ғасырлық империялар» тақырыбы бойынша оқушыға арналған рефлексияны тұжырымда.

Промпт 3. «Тарихи инсайт»

Контекст	Шектеу	Критерийлер	Промпт (Сұраныс):
Крест жорықтары.	Екі бағаннан тұратын кесте.	Инсайттың (жаңа түсініктің) нақты тұжырымдалуы.	Кесте форматындағы (2 баған) рефлексияны жаса: «Мен Крест жорықтарының себептері туралы не түсіндім» және «Бұл менің Орта ғасырлар туралы түсінігімді қалай өзгертті».

«Рефлексия» Кезеңіне арналған промпт үлгілері

Промпт 4. «Дереккөзді Қайта Пайымдау»

Тарих пәнінің мұғалмі ретінде әрекет ет. Тарихи дереккөзді талдағаннан кейін рефлексияға арналған 3 сұрақ тұжырымда.

- ✓ Шектеулер: Сұрақтар автордың уәжін, контекстісін және салдарын түсінуді анықтауы керек.
- ✓ Критерийлер: 6-сынып деңгейіне сәйкестігі, қайта әңгімелеуге емес, талдауға бағытталуы.

Промпт 5. «Тарихи салыстыру»

Екі интерпретацияны (мысалы, батыстық және шығыстық) салыстыруды талап ететін рефлексиялық сұрақтарды құрастыр.

- Шектеулер: 4 сұрақ, ешқандай нұсқауларсыз және фактілерсіз.
- Критерийлер: Талдамалылық (аналитикалық), тақырыпқа байланыстылығы, бейтараптық.

5. «Мұғалімге арналған кері байланыс» кезеңіне арналған промпт үлгілері

Промпт 6. «Не түсінікті болды — не қиын болды»

Контекст	Шектеу	Критерийлер	Промпт (сұраныс):
Жаңа заман бойынша сабақ.	Кесте түріндегі формат.	Нақтылық, бағалау сөздерінсіз.	Оқушылардың жауаптарын талда және мұғалімге арналған кері байланысты кесте форматында тұжырымда: 1-баған — «Түсінікті болды» (концепттер), 2-баған — «Түсіндіруді қажет етеді».

Промпт 7. «Мақсаттарға жетуді талдау»

Контекст	Шектеу	Критерийлер	Промпт (сұраныс):
«Өнеркәсіп революциясы» сабағы.	150 сөз.	Әрбір нәтиже — «жетті/ішінара/жоқ» қорытындысымен.	«Өнеркәсіп революциясы» тақырыбы бойынша оқушылардың сабақ мақсаттарына жетуін талда.

Жасанды интеллектіні (ЖИ) қолдану мұғалімге күнделікті талдау жұмысын машинаға ауыстыруға, оқушылардың материалды меңгеруіндегі негізгі заңдылықтар мен проблемалық нүктелерді жедел анықтауға мүмкіндік береді. Промпттарды құрастыру кезінде КШК (Контекст – Шектеу – Критерийлер) моделін қолдану жасалған тапсырмалар мен кері байланыстың педагогикалық тұрғыдан дәл, мағыналы және жоғары деңгейлі дағдыларды дамытуға бағытталған болуын қамтамасыз етеді. Осылайша, ЖИ рефлексия процесін субъективті және еңбекті қажет ететін жұмыстан ҚР Оқу-ағарту министрлігінің сыни тарихи сананы қалыптастыру талаптарына жауап беретін объективті, жылдам және мақсатты диалогқа айналдырады. Мұғалімнің орнын

басудың орнына, Жасанды Интеллект педагогтың кәсіби сараптамасын күшейтетін және оның уақытын оқушылармен тікелей жұмыс істеу үшін босататын зияткерлік серіктес ретінде әрекет етеді. Нәтижесінде, цифрлық құралдардың арқасында мұғалім оқушылардың ойлау барысы туралы деректерді жылдам жинап, тексеруге емес, оқыту стратегияларын түзетуге назар аудара алады, сөйтіп білім беру процесінің жалпы тиімділігін арттырады.

ҚОРЫТЫНДЫ

Оқу процесінде ЖИ әр білім алушы үшін оқу процесін дараландыруға, тарихи ақпаратты визуалдауға, деректерді талдауға және сыни ойлауды дамытуға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, сабақта ЖИ қолдану заңнамалық нормаларға, этикалық ережелерге және жеке деректерді қорғауға сәйкес жүргізілуі керек.

Қазақстан Республикасының білім беру саясаты цифрлық мәдениетті қолдауға және ЖИ-ны интеграциялауға бағытталған. Мемлекеттік бағдарламалар мен стратегиялық құжаттар мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін арттыруға, мектептерде заманауи инфрақұрылымды дамытуға және оқушыларда сыни ойлау мен медиасауат дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді.

Әдістемелік ұсынымдарды дайындау барысында жасанды интеллект технологияларының талдамалық, құрылымдау және мәтіндік өңдеу мүмкіндіктері пайдаланылды. ЖИ құралдары мазмұнды жүйелеу, халықаралық тәжірибені саралау және әдістемелік құрылымды оңтайландыру мақсатында қолданылды.

«Дүниежүзі тарихы» оқу пәнін оқытуда ЖИ қолдану педагогке базалық күрделі тарихи тақырыптарды түсінікті, көрнекі және дәлелді түрде ұсынуға, оқушылардың зерттеу қабілеттерін дамытуға және білім сапасын арттыруға көмектеседі. Мысалы, платформалар арқылы сабақ жоспарлары, инфографика, презентациялар, тестілер, интерактивті модульдер, визуализациялар және аудио-видео материалдар жасауға болады. Мұндай әдістемелік жүйе педагогтарға заманауи технологияларды тиімді пайдаланып, сапалы білім беру процесін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. ЖИ технологиялары тарихты оқытудың инновациялық құралы ретінде оқу процесіне интеграциялануы тиіс. Олар мұғалім мен оқушы арасындағы тиімді коммуникацияны қамтамасыз етіп, ХХІ ғасыр талабына сәйкес білім сапасын арттыруға ықпал етеді.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ДЕРЕКТЕРКӨЗДЕРДІҢ ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасы Президентінің 2023 жылғы 1 қыркүйектегі Жолдауы. URL: <https://www.akorda.kz/> (қаралған күні 11.12.25 ж.)
2. Digital Bridge 2025 халықаралық форумы. Президенттің мәлімдемелері. URL: <https://www.digitalbridge.kz/> (қаралған күні 11.12.25 ж.)
3. Жасанды интеллектіні дамыту жөніндегі Кеңестің алғашқы отырысы, 2025 жылғы 1 қазан. URL: <https://www.gov.kz/> (қаралған күні 12.12.25 ж.)
4. Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі даму ұлттық жоспары. URL: <https://strategy2050.kz/> (қаралған күні 13.12.25 ж.)
5. «Сапалы білім – Білімді ұрпақ» және «Жайлы мектеп» ұлттық жобалары. URL: <https://edu.gov.kz/> (қаралған күні 13.12.25 ж.)
6. Қазақстан Республикасының 2023–2029 жылдарға арналған білім беру дамуының тұжырымдамасы. URL: <https://edu.gov.kz/> (қаралған күні 14.12.25 ж.)
7. UNESCO. Білім беруде жасанды интеллект: Қиындықтар мен мүмкіндіктер. Париж: UNESCO, 2021. URL: <https://unesdoc.unesco.org/> (қаралған күні 14.12.25 ж.)
8. OECD. Жасанды интеллект және білім берудің болашағы: Саяси ұсыныстар. Париж: OECD, 2022. URL: <https://www.oecd.org/education/> (қаралған күні 15.12.25 ж.)
9. Stanford History Education Group. Тарихи ойлау және сандық сауаттылық. Стэнфорд университеті, 2020. URL: <https://sheg.stanford.edu/> (қаралған күні 15.12.25 ж.)
10. Aischoolgenius.com – Сабақ жоспарларын құру платформасы. URL: <https://aischoolgenius.com/> (қаралған күні 13.12.25 ж.)
11. Napkin.ai – Инфографика генерациясы. URL: <https://napkin.ai/> (қаралған күні 15.12.25 ж.)
12. Neuristi.ca – Майнд-карталар жасау платформасы. URL: <https://neuristi.ca/> (қаралған күні 15.12.25 ж.)
13. TeachMateAI.com – Презентациялар мен сабақтарға арналған құралдар. URL: <https://teachmateai.com/> (қаралған күні 21.12.25 ж.)
14. Elicit.com – Ғылыми зерттеулерді іздеу. URL: <https://elicit.org/> (қаралған күні 19.12.25 ж.)
15. AutoSlide.ai – Презентациялар жасау. URL: <https://autoslide.ai/> (қаралған күні 21.12.25 ж.)
16. HiLink.co – Сабақ жоспарлау интеллектуалды жүйесі. URL: <https://hilink.co/> (қаралған күні 21.12.25 ж.)
17. Perplexity.ai – Фактіні және ақпараттың дұрыстығын тексеру. URL: <https://perplexity.ai/> (қаралған күні 21.12.25 ж.)
18. Fobizz.com – Мұғалімдерге арналған кешенді платформа. URL: <https://fobizz.com/> (қаралған күні 16.12.25 ж.)
19. Nolej.io – Интерактивті модульдер жасау. URL: <https://nolej.io/> (қаралған күні 21.12.25 ж.)
20. Krea.ai – Визуализация және видео. URL: <https://krea.ai/> (қаралған күні 21.12.25 ж.)
21. SchoolAI.com – Оқушыларға арналған жеке тәлімгер. URL: <https://schoolai.com/> (қаралған күні 19.12.25 ж.)

- 22.BriskTeaching.com – Google Docs/Slides үшін көмекші құрал. URL: <https://briskteaching.com/> (қаралған күні 19.12.25 ж.)
- 23.Socrative.com – Формативті бағалау. URL: <https://www.socrative.com/>
- 24.ReportGenie.ai – Оқу процесі бойынша кері байланыс. URL: <https://reportgenie.ai/> (қаралған күні 17.12.25 ж.)
- 25.Claude.ai – Сабақ жоспарлары, тесттер және эссе жасау. URL: <https://www.anthropic.com/claude>
- 26.Slidesgo.com – Дайын презентация шаблондары. URL: <https://slidesgo.com/>
- 27.Canva.com – Мәтінді дизайнға/суретке айналдыру. URL: <https://www.canva.com/> (қаралған күні 20.12.25 ж.)
- 28.Wayground.com – Викториналар жасау. URL: <https://wayground.com/>
- 29.Ideogram.ai – Сабаққа визуалды контент дайындау. URL: <https://ideogram.ai/> (қаралған күні 21.12.25 ж.)
- 30.Kidgeni.com – Сабақ үшін тарихи оқиғаларды генерациялау. URL: <https://kidgeni.com/> (қаралған күні 19.12.25 ж.)
- 31.Visme.co – Презентациялар мен визуалды контент жасау. URL: <https://www.visme.co/> (қаралған күні 20.12.25 ж.)
- 32.Text-to-speech.online – Мәтінді аудиоға айналдыру. URL: <https://text-to-speech.online/> (қаралған күні 20.12.25 ж.)
- 33.Genmo.ai – Мәтінді видеоға айналдыру. URL: <https://genmo.ai/> (қаралған күні 21.12.25 ж.)
- 34.MagicSchool.ai – Сабақ жоспарларын жасау. URL: <https://magicschool.ai/>
- 35.VisualGPT.io – ЖИ көмегімен визуалды контент жасау. URL: <https://visualgpt.io/> (қаралған күні 20.12.25 ж.)
- 36.Virbo.wondershare.com – Виртуалды аватарлар жасау. URL: <https://virbo.wondershare.com/> (қаралған күні 19.12.25 ж.)
- 37.Typeform.com – ЖИ көмегімен викториналар. URL: <https://www.typeform.com/> (қаралған күні 21.12.25 ж.)
- 38.Studyfetch.com – Тесттер мен викториналар жасау. URL: <https://studyfetch.com/> (қаралған күні 18.12.25 ж.)
- 39.Leonardo.ai – Суреттер мен визуалды контент жасау платформасы. URL: <https://leonardo.ai/> (қаралған күні 20.12.25 ж.)

МАЗМҰНЫ

Кіріспе	3
1 «Дүниежүзі тарихы» оқу пәнін оқуда және оқытуда жасанды интеллектіні қолданудың ерекшеліктері	5
2 «Дүниежүзі тарихы» оқу пәнін оқуда және оқытуда жасанды интеллектіні қолдану бойынша әдістемелік ұсынымдар	15
Қорытынды	
Пайдаланылған дереккөздердің тізімі	32